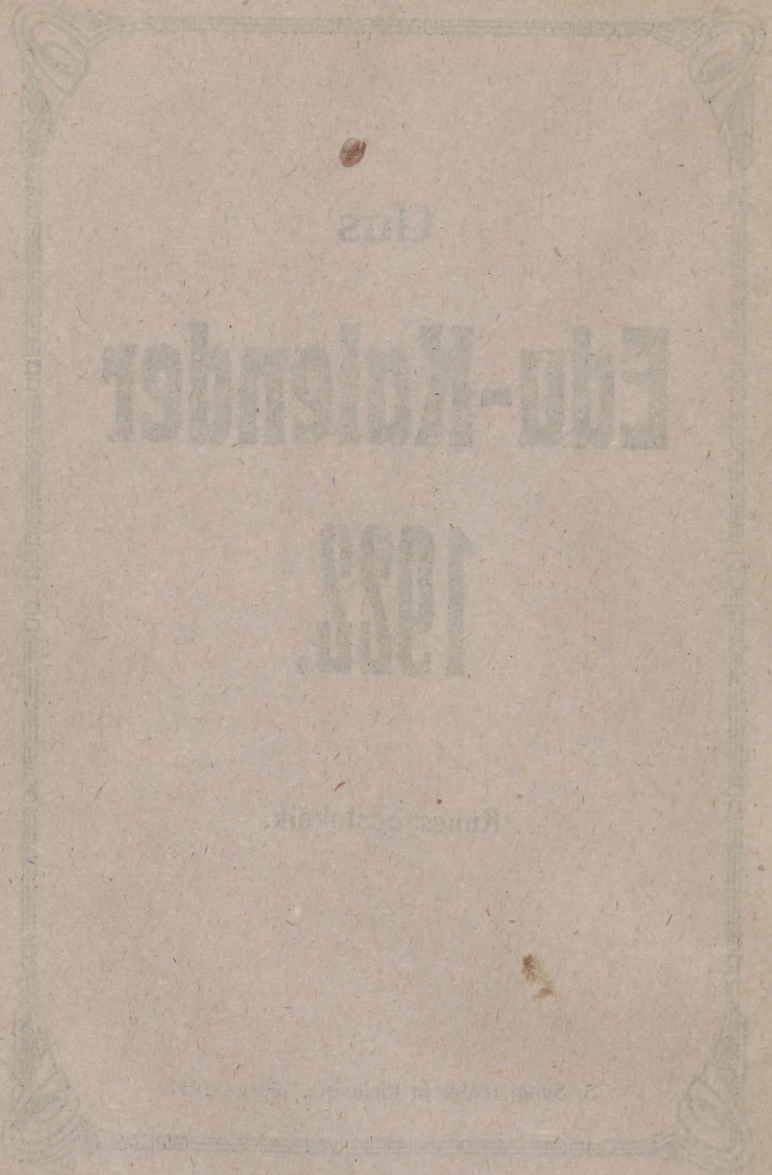

Uus

Edu-Kalender 1922.

Kuues aastakäik.

S. Songi trükk ja kirjastus, Wõrus 1922.

Das

Eda-Kalender

1923.

Itener, Österreich

2. Sonderausgabe in kleinerer Form

Verlag von E. A. Seidel, Wien

A. 12.595.

Uus
Edu-Kalender
1922.

Kuues aastakäik.

S. Songi trükk ja kirjastus, Wõrus, 1922.

Märkide ja aegade seletused.

● noor kuu. || ☾ esimene weerand.
☾ täis kuu. || ☾ viimane weerand.

l. = kell; m. = minut; p. = püha, päew, pärast; e. l. = enne lõunat ja tähendab aega kella 12-st öösi kuni kella 12 päewa; p. l. = pärast lõunat ja tähendab aega kella 12-st päewa kuni kella 12-ni öösi; ** = Ametlikud pühad ja puhkepäewad.

M ä r k u s: Posti-, telegraafi-, raudtee- j. m. asutustes arwatakse kella aega ka nii, et keelepäewa l. 12-st ühes järjes itla edasi l. 13, 14 j. n. e. kuni l. 24 loetakse, j. o. teise keelööni. Nii saame näituseks:

kell 15 ehk l.	3 p. l.
" 16 " "	4 " "
" 17 " "	5 " "
" 23 " "	11 " öösel.
" 24 " "	12 " "

Aastaajad.

Arewade algab 21. märtsil, wana kal. järele 8 märtsil.
Suwi algab 22. juunil, wana kal. järele 9. juunil.
Sügis algab 23. sept., wana kal. järele 10. sept.
Talw algab 22. detš., wana kal. järele 9. detsembril.

Päikele ja kuu warjutused.

1. Päikese warjutusi on 1922 a. faks, mis Gestis aga näha ei ole.
2. Kuu warjutusi sel aastal ei olegi.

T ä h e n d u s: Selles tähtsaamatus on nädalapäewade ees uue, aga nädalapäewade taga wana kalendri kuupäewad.

Sel aastal on 365 päewa.

ENSV TA Fr. R. Kreutzwaldi nim.
Klejanuuseumi
ARHIIVRAAMATUKOGU

103
400704

1. Jaanuar — Märrikuu. 31 p.

n. p. Luuk. 2, 21.				Päike tõuseb:	
**1	Pühap.	Ulus aasta.	19	1. kuup. kell	9,02
2	Esmasp.		20	11. " "	9,12
3	Teisip.		21	21. " "	8,57
4	Kolmap.		22	Läheb looja:	
5	Neljap.		23	1. kuup. kell	3,31
**6	Reede	Kolmekuninga p. ☾	24	11. " "	3,45
7	Laup.		25	21. " "	4,07
1. pühap. p. Kolmekuninga p. Luuk. 2, 21.					
8	Pühap.		26		
9	Esmasp.		27		
10	Teisip.	Paawli p.	28		
11	Kolmap.		29		
12	Neljap.		30		
13	Reede	☾	31		
14	Laup.		1		
2. pühap. p. Kolmekuninga p. Joh. 2, 1—11.					
15	Pühap.		2		
16	Esmasp.		3		
17	Teisip.	Tõnise p.	4		
18	Kolmap.		5		
19	Neljap.		6		
20	Reede	☾	7		
21	Laup.		8		
3. pühap. p. Kolmekuninga p. Matt. 8, 1—13.					
22	Pühap.		9		
23	Esmasp.		10		
24	Teisip.		11		
25	Kolmap.		12		
26	Neljap.		13		
27	Reede		14		
28	Laup.	☾	15		
4. pühap. p. Kolmekuninga p. Kor. 8, 23—27.					
29	Pühap.		16		
30	Esmasp.	Tõnise p.	17		
31	Teisip.		18		

II. Weebruar — Küünla-puu. 28 p.

1	Kolmap.		19
2	Neljap.	Küünla p.	20
3	Reede		21
4	Laup.		22

Päike tõuseb:
 1. kuup. kell 8,21
 11. " " 8,10
 21. " " 7,34

Läheb looja:
 1. kuup. kell 4,45
 11. " " 5,00
 21. " " 5,22

5. pühap. p. Kolmekuninga p. Matt. 13, 24.

5	Pühap.		23
6	Esmasp.		24
7	Teisip.		25
8	Kolmap.		26
9	Neljap.		27
10	Reede		28
11	Laup.		29

9. pühap. enne Kr. ülestõusm. p. Matt. 20, 1—16.

12	Pühap.		30
13	Esmasp.		31
14	Teisip.		1
15	Kolmap.		2
16	Neljap.		3
17	Reede		4
18	Laup.		5

8. pühap. enne Kr. ülestõusm. p. Luuk. 8, 4—15.

19	Pühap.		6
20	Esmasp.		7
21	Teisip.		8
22	Kolmap.		9
23	Neljap.		10
*24	Reede	Eesti Wabariigi ise-	11
25	Laup.	[seiswuse p.	12

7. pühap. enne Kr. ülestõusm. p. Luuk. 18,31—43.

26	Pühap.		13
27	Esmasp.		14
28	Teisip.	Wastla päew.	15

1	Kolmap.	16
2	Neljap.	17
3	Reede	18
4	Laup.	19

1. pühap. paastus. Matt. 4, 1—11.

5	Pühap.	20
6	Esmasp.	21
7	Teisip.	22
8	Kolmap.	23
9	Neljap.	24
10	Reede	25
11	Laup.	26

Palwe päew.

2. pühap. paastus. Matt. 15, 21—28.

12	Pühap.	27
13	Esmasp.	28
14	Teisip.	1
15	Kolmap.	2
16	Neljap.	3
17	Reede	4
18	Laup.	5

3. pühap. paastus. Luuk. 11, 14—28.

19	Pühap.	6
20	Esmasp.	7
21	Teisip.	8
22	Kolmap.	9
23	Neljap.	10
24	Reede	11
25	Laup.	12

Paastu-Maarja päew.

4. pühap. paastus. Joh. 6, 1—15.

26	Pühap.	13
27	Esmasp.	14
28	Teisip.	15
29	Kolmap.	16
30	Neljap.	17
31	Reede	18

Päike tõuseb:

1. kuup.	kell	7,11
11. "	"	6,53
21. "	"	6,23

Läheb looja:

1. kuup.	kell	5,42
11. "	"	6,10
21. "	"	6,33

1	Laup.		19
	5. pühap. paastus.	Joh. 8, 46—51.	
2	Pühap.		20
3	Esmasp.		21
4	Teisip.		22
5	Kolmap.		23
6	Neljap.		24
7	Reede	Viimim. eestl. wab. p.	25
8	Laup.	[1819.	26

Päike tõuseb:

1. kuup. kell	5,40
11. " "	5,22
21. " "	4,53

Läheb looja:

1. kuup. kell	6,55
11. " "	7,23
21. " "	7,46

	Palmipuude püha.	Matt. 21, 1—9.	
*9	Pühap.	Palmipuude püha.	27
10	Esmasp.		28
11	Teisip.		29
12	Kolmap.		30
**13	Neljap.	S.-Neljapäew.	31
**14	Reede	S.-Reede.	1
15	Laup.		2

	Kr. ülestõusmise püha.	Mark. 16, 1—8.	
**16	Pühap.	1. Ülest. püha.	3
**17	Esmasp.	2. Ülest. püha.	4
**18	Teisip.	3. Ülest. püha.	5
19	Kolmap.		6
20	Neljap.		7
21	Reede		8
22	Laup.		9

	1. pühap. p. Kr. ülest. püha.	Joh. 20, 19—31.	
23	Pühap.	Jüri päew.	10
24	Esmasp.		11
25	Teisip.		12
26	Kolmap.		13
27	Neljap.		14
28	Reede		15
29	Laup.		16

	2. pühap. p. Kr. ülest. püha.	Joh. 10, 11—16.	
30	Pühap.		17

V. Mai -- Lehe-kuu.

31 p.

**1	Esmasp.	Esimese mai püha.	18
2	Teisip.		19
3	Kolmap.	Risti leidm. püha.	20
4	Neljap.		21
5	Reede		22
6	Laup.		23

Päike tõuseb:
 1. kuup. kell 4,21
 11. " " 3,51
 21. " " 3,30

Läheb looja:
 1. kuup. kell 8,10
 11. " " 6,34
 21. " " 6,56

3. pühap. p. Kr. ülest. püha. Joh. 16, 16—23.

7	Pühap.		24
8	Esmasp.		25
9	Teisip.	Nigula p.	26
10	Kolmap.		27
11	Neljap.		28
12	Reede		29
13	Laup.		30

4. pühap. p. Kr. ülest. püha. Joh. 16, 6—15.

14	Pühap.		1
15	Esmasp.		2
16	Teisip.		3
17	Kolmap.		4
18	Neljap.		5
19	Reede		6
20	Laup.		7

5. pühap. p. Kr. ülest. püha. Joh. 16, 23—31.

21	Pühap.		8
22	Esmasp.		9
23	Teisip.		10
24	Kolmap.		11
**25	Neljap.	Taewamin. püha.	12
26	Reede		13
27	Laup.		14

6. pühap. p. Kr. ülest. püha. Joh. 15, 26—4.

28	Pühap.		15
29	Esmasp.		16
30	Teisip.		17
31	Kolmap.		18

1	Neljap.		dal. 5.	19	Päike tõuseb:
2	Reede			20	1. kuup. kell 3,17
3	Laup.			21	11. " " 3,09
					21. " " 3,06
Nelipühi. Joh. 14, 23—31.					Läheb looja:
**4	Pühap.	1. Suw. püha.	külm nädal.	22	1. kuup. kell 9,04
**5	Esmasp.	2. Suw. püha.		23	11. " " 9,31
**6	Teisip.	3. Suw. püha.		24	21. " " 9,37
7	Kolmap.			25	
8	Neljap.			26	
9	Reede			27	
10	Laup.		4.	28	
Kolmainu Jumala püha. Joh. 3, 1—15.					
11	Pühap.		külm nädal.	29	
12	Esmasp.			30	
13	Teisip.			31	
14	Kolmap.			1	
15	Neljap.			2	
16	Reede			3	
17	Laup.		3.	4	
1. p. p. Kolmainu Jumala p. Luuk. 16, 19—31.					
18	Pühap.		külm nädal.	5	
19	Esmasp.			6	
20	Teisip.			7	
21	Kolmap.			8	
22	Neljap.			9	
23	Reede			10	
**24	Laup.	Jaanipäew.	2.	11	
2. p. p. Kolmainu Jumala p. Luuk. 14, 26—34.					
25	Pühap.		külm nädal.	12	
26	Esmasp.			13	
27	Teisip.	7 magaja päew.		14	
28	Kolmap.			15	
29	Neljap.	P.-Pauli p.		16	
30	Reede			17	

1	Laup.		18
3. p. p.	Kolmainu Jumala p.	Luuk. 15, 1—10.	
2	Pühap.	Seina-Maarja p. ☾	19
3	Esmasp.		20
4	Teisip.		21
5	Kolmap.		22
6	Neljap.		23
7	Reede		24
8	Laup.		25

Päike tõuseb:

1. kuup. kell 3,11
11. " " 3,25
21. " " 3,41

Läheb looja:

1. kuup. kell 9,22
11. " " 9,26
21. " " 9,10

4. p. p.	Kolmainu Jumala p.	Luuk. 6, 36—42.	
9	Pühap.	☾	26
10	Esmasp.		27
11	Teisip.		28
12	Kolmap.		29
13	Neljap.		30
14	Reede		1
15	Laup.		2

5. p. p.	Kolmainu Jumala p.	Luuk. 6, 1—11.	
16	Pühap.		3
17	Esmasp.	☾	4
18	Teisip.		5
19	Kolmap.		6
20	Neljap.		7
21	Reede		8
22	Laup.	Maria-Magdalena p.	9

6. p. p.	Kolmainu Jumala p.	Matt. 5, 20—26.	
23	Pühap.		10
24	Esmasp.	Joh. surma p. ☾	11
25	Teisip.	Jakobi p.	12
26	Kolmap.		13
27	Neljap.		14
28	Reede		15
29	Laup.	Peetri päew.	16

7. p. p.	Kolmainu Jumala p.	Mark. 8, 1—9.	
30	Pühap.		17
31	Esmasp.	☾	18

VIII. August — Lõikuse-kuu. 31 p.

1	Teisip.		19	Päike tõuseb:
2	Kolmap.		20	1. kuup. kell 4,05
3	Neljap.		21	11. " " 4,28
4	Reede		22	21. " " 4,51
5	Laup.		23	Läheb looja:
8. p. p. Kolmainu Jumala p. Matt. 7, 15—23.				1. kuup. kell 8,37
6	Pühap.	Krist. seletamise p.	24	11. " " 8,21
7	Esmasp.		25	21. " " 7,54
8	Teisip.		26	
9	Kolmap.		27	
10	Neljap.	Lauritsa p.	28	
11	Reede		29	
12	Laup.		30	
9. p. p. Kolmainu Jumala p. Luuk. 16, 1—9.				
13	Pühap.		31	
14	Esmasp.		1	
15	Teisip.	Ruffi-Maarja p.	2	
16	Kolmap.		3	
17	Neljap.		4	
18	Reede		5	
19	Laup.		6	
10. p. p. Kolmainu Jumala p. Luuk. 19, 41—48.				
20	Pühap.		7	
21	Esmasp.		8	
22	Teisip.		9	
23	Kolmap.		10	
24	Neljap.	Pärtli p.	11	
25	Reede		12	
26	Laup.		13	
11. p. p. Kolmainu Jumala p. Luuk. 18, 9—14.				
27	Pühap.		14	
28	Esmasp.		15	
29	Teisip.	Joh. surma p.	16	
30	Kolmap.		17	
31	Neljap.		18	

IX. September — Mihkli-kuu. 30 p.

1	Reede		19
2	Laup.		20
12. p. p. Kolmainu Jumala p. Mark. 7, 31—37.			
3	Pühap.		21
4	Esmasp.		22
5	Teisip.		23
6	Kolmap.		24
7	Neljap.		25
8	Reede	Uski-Maarja p.	26
9	Laup.		27

Päike tõuseb:
 1. kuup. kell 5,11
 11. " " 5,39
 21. " " 6,02

Läheb looja:
 1. kuup. kell 7,17
 11. " " 6,53
 21. " " 6,24

13. p. p. Kolmainu Jumala p. Luuk. 10, 23—37.			
10	Pühap.		28
11	Esmasp.		29
12	Teisip.		30
13	Kolmap.		31
14	Neljap.	Ristiül. p. 	1
15	Reede		2
16	Laup.		3

14. p. p. Kolmainu Jumala p. Luuk. 17, 11—19.			
17	Pühap.		4
18	Esmasp.		5
19	Teisip.		6
20	Kolmap.		7
21	Neljap.	Madise p. 	8
22	Reede		9
23	Laup.		10

15. p. p. Kolmainu Jumala p. Matt. 6, 24—34.			
24	Pühap.		11
25	Esmasp.		12
26	Teisip.		13
27	Kolmap.		14
28	Neljap.		15
29	Reede	Mihkli p.	16
30	Laup.		17

X. Oktoober — Wiina-kuu. 31 p.

Lõikusõ püha. Luuk. 7, 11—17.			Päike tõuseb:	
*1	Pühap.	Maarja kaitsm. p.	18	1. kuup. kell 6,16
2	Esmasp.		19	11. " " 6,48
3	Teisip.		20	21. " " 7,12
4	Kolmap.		21	Läheb looja:
5	Neljap.		22	1. kuup. kell 5,50
6	Reede		23	11. " " 5,25
7	Laup.		24	21. " " 4,57
17. p. p. Kolmainu Jumala p. Luuk. 14, 1—11.				
8	Pühap.		25	
9	Esmasp.		26	
10	Teisip.		27	
11	Kolmap.		28	
12	Neljap.		29	
13	Reede		30	
14	Laup.		1	
18. p. p. Kolmainu Jumala p. Matt. 22, 34—46.				
15	Pühap.		2	
16	Esmasp.		3	
17	Teisip.		4	
18	Kolmap.		5	
19	Neljap.		6	
20	Reede		7	
21	Laup.		8	
19. p. p. Kolmainu Jumala p. Matt. 9, 1—8.				
22	Pühap.	Aaasani-Maarja p.	9	
23	Esmasp.		10	
24	Teisip.		11	
25	Kolmap.		12	
26	Neljap.		13	
27	Reede		14	
28	Laup.		15	
20. p. p. Kolmainu Jumala p. Matt. 22, 1—14.				
29	Pühap.		16	
30	Esmasp.		17	
31	Teisip.	Usupuh. p.	18	

XI. November — Talvekuu. 30 p.

1	Kolmap.	Pühade p.	19	Päike tõuseb:
2	Neljap.		20	1. kuup. kell 7,27
3	Reede		21	11. " " 8,04
4	Laup.		22	21. " " 8,28
21. p. p. Kolmainu Jumala p. Joh. 4, 47—54.				Läheb looja:
5	Pühap.		23	1. kuup. kell 4,27
6	Esmasp.		24	11. " " 4,04
7	Teisip.		25	21. " " 3,43
8	Kolmap.		26	
9	Neljap.		27	
**10	Reede	Mardipäew.	28	
11	Laup.		29	
22. p. p. Kolmainu Jumala p. Matt. 18, 23—35.				
12	Pühap.		30	
13	Esmasp.		31	
14	Teisip.		1	
15	Kolmap.		2	
16	Neljap.		3	
17	Reede		4	
18	Laup.		5	
23. p. p. Kolmainu Jumala p. Matt. 22, 15—22.				
19	Pühap.		6	
20	Esmasp.		7	
21	Teisip.	Leemeti-Maarja p.	8	
22	Kolmap.		9	
23	Neljap.		10	
24	Reede		11	
25	Laup.	Kadri p.	12	
24. p. p. Kolmainu Jumala p. Matt. 9, 18—26.				
26	Pühap.	Surnute p. 	13	
27	Esmasp.		14	
28	Teisip.		15	
29	Kolmap.		16	
30	Neljap.	Andrese p.	17	

XII. Detsember — Jõulu-kuu. 31 p.

1	Reede		18
2	Laup.		19
1. Kristuse tulemise püha. Matt. 21, 1—9.			
3	Pühap.		20
4	Esmasp.		21
5	Teisip.		22
6	Kolmap.	Rigula p.	23
7	Neljap.		24
8	Reede		25
9	Laup.		26

Päike tõuseb:		
1. kuup.	kell	8,35
11. "	"	9,08
21. "	"	9,17

Läheb looja:		
1. kuup.	kell	3,30
11. "	"	3,19
21. "	"	3,19

2. Kristuse tulemise püha. Luuk. 21, 25—36.			
10	Pühap.		27
11	Esmasp.		28
12	Teisip.		29
13	Kolmap.		30
14	Neljap.		1
15	Reede		2
16	Laup.		3

3. Kristuse tulemise püha. Matt. 11, 2—11.			
17	Pühap.		4
18	Esmasp.		5
19	Teisip.		6
20	Kolmap.		7
21	Neljap.	Tooma p.	8
22	Reede		9
23	Laup.		10

4. Kristuse tulemise püha. Joh. 1, 19—28.			
24	Pühap.		11
**25	Esmasp.	1. Jõulu p.	12
**26	Teisip.	2. Jõulu p.	13
**27	Kolmap.	3. Jõulu p.	14
28	Neljap.	Süüta laste p.	15
29	Reede		16
30	Laup.		17

Pühap. p. Jõulu. Luuk. 2, 33—40.			
31	Pühap.		18

Mõõdud, kaalud ja rahad.

Meetri mõõdud.

Nende paremaks arusaamiseks olgu teada, et alusmõõduks on pikkusemõõt meeter. Kõigi teiste suuruste mõõdud, peale ajamõõdu, on meetriga ühenduses. Nõnda on ka kõigi mõõtude wahetord 10, 100, 1000, nagu meie arwamise süsteemis.

Alusmõõdu nimest saadakse teised, et ette pannakse sõnad:

deka, mis tähendab	10,
hekto, „	100,
kilo, „	1000,
miria, „	10000,
detši, „	$\frac{1}{10}$,
tsenti ehk senti „	$\frac{1}{100}$,
milli „	$\frac{1}{1000}$,

Pikkuse mõõdud.

- 1 miriameeter — 10000 meetrit — 9,37 wersta.
- 1 kilomeeter — 1000 meetrit — 468 sülba 4 jalga 10 tolli 7,9 liini.
- 1 meeter — 3,28 jalga — 3 jalga 3 tolli 3,7 liini.
- 1 meeter — 1,4 arsjinat, j. o. pisut vähem kui $1\frac{1}{2}$ arsjinat.
- 1 tsentimeeter — $\frac{1}{100}$ meetrit — 0,39 tolli 1,9 liini.
- 1 millimeeter — $\frac{1}{1000}$ meetrit — 0,39 liini.

Pinna mõõdud.

- 1 aar — 21,97 ruutsülba.
- 1 hektar — 100 aari — 0,91 desjätini — 2196,8 ruutsülba.

Õõnesmõõdud.

- 1 liiter — 0,3 karnitsat — $\frac{4}{5}$ toopi.
- 1 hektoliiter — 100 liitert — 3,8 tjetwerikku.

Raskuse mõõdud.

- 1 kilogramm (kg.) — 1000 grammi — 2 Sassa naela — 2,44 j. o. umbes $2\frac{1}{2}$ Wene naela — 2 naela 42 sol. 40,8 dooli.
- 1 gramm — 1000 milligrammi — 22,5 dooli — umbes $\frac{1}{4}$ sol.

Suurte raskuste mõõt on tonn; meetriline, j. o. Prantsuse tonn on 61 puuda 1 nael 89 sol. 59 dooli.

Rahad.

Enne lõda Wene rahas.

1	Englismaa naelsterling	—	20	shillingi,	(1 shil-		
	ling 12 pense)	.	.	.	.	9 r. 45	fop.
1	Brantsuse frank	—	100	santimi	.	—	" 37 "
1	B.-Am. Whisr. dollar	—	100	senti.	.	1	" 94 "
1	Soome mark	—	100	penni	.	—	" 37 "
1	Saksa	—	"	"	.	—	" 46 "
1	Austria kulden	—	100	kreutseri	.	—	" 78 "
1	Rootsi kroon	—	100	öre	.	—	" 52 "

Mendele juure tuli Eesti 1 marf — 100 penni.

Rahade wahetord ehk kurs on nüüd wäga kõikum. „Aue
Edu-talendri“ trükkimise ajal oli Tallinna börse kurssidel järgmine:

1 naelsterling	1535	Gesti marka.
1 dollar	390	" "
100 Saksja marka.	155	" "
100 Soome "	765	" "
100 Rootsi krooni	9100	" "
100 Daani "	7100	" "
100 Prantsuse franki	2750	" "
100 Läti rubla	135	" "

Wõtame sellel alusel wälisraha (waluuta) Eesti rahats ümberwõetamise proowid ette, siis leiame, et:

3 naelfterlingi on $1535 \times 3 = 4605$ Gesti marka.

360 Satsa marka on 155×360 558 Gesti marka.

425 " " on $\frac{155 \times 425}{100} = 658,75$ £. marfa.

ehi

425	"	"	on	$155 \times 4 = 620$
			-	$155 : 4 = 38.75$

Roffu 658.75 " "

630 Soome marka on $\frac{765 \times 630}{100} = 4819,50$ E. marka.

29 " " on $\frac{765 \times 29}{100} = 221,85$ € marfa.

145,60 „ „ on $\frac{14560 \times 765}{100} = 111384$ Cesti penni

jagatud 100 peale, on 1113,84 Eesti marka.

Laadad.

(Uuesti kottu seatud maafonna- ja linnawalitsustelt saadud teadete põhjal „uue kalendri“ järel).

Kui laadapäew laupäewa ehk pühapäewa peale langeb, siis peetakse laad järgmisel töö- ehk esmaspäewal ära.

Kuulaatu peetakse: Põlseris iga kuu 1. ja 15. päewal, Tõrskis — iga kuu 21. päewal, Laura alewis — iga kuu 20. päewal.

Sobuste laata peetakse Tallinnas kaks korda kuus — pühapäewadel peale 1. ja 15. kuupäewa.

Ja anuar.

7. Drgital 1 p.; Tartus, aastalaat 3 nädalat; Võrus. — 15. Laekweres, Simuna kih., 2 p. — 17. Koloweres 1 p. — 21. Meeksi w., Mehikoorma külas 1 p. — 22. Imaweres, Väia kõrtsi juures 1 p. — 23. Haapsalus; Räsinal; Võnnus 2 p.; Walgas 2 p. — 24. Jõeheimes 1 p.; Paides.

Webruar.

2. Raplas. — 4. Mudrus (reedel enne wastlapäewa); Võrus. — 5. Oisus, Järwa maak.; Reblastes, Mihkli k. — 9. Pärnus 2 p.; Ratweres 2 p. — 10. Raasiku 1 p.; Rõpina 1 p. — 11. Põltsamaa alewis. — 15. Vähtus. — 16. Viljandis 8 p. — 17. Tartus 2 p. — 19. Paides. — 21. Walgas 2 p.; Mõhu Suure wallamaja juures; Põlseris (teise paastunädala esmaspäewal). — 25. Vihulas; Võrus 8 p. — 28. Minakülas, Kodawere k.; Viljandis 2 p.

10. Antsla alewis.

20. Rõwila, Rõse külas.

20. Wastnarwas.

Märts.

1. Ristil, Piirsalu w.; Jõgewa alewis 1 p. — 3. Jõhwi alewis 2 p. — 4. Riiviloo, Peningi w. — 8. Jõsaku mõisas 2 p.; Aurista Mõdu kõrtsi juures; Tumala mõisa karjamaal, Uue mõisa wallas. — 6. Põlseris. — 9. Sageri kiriku juures, Rõhila wallas; Rõlinal, Wiru-Jakobi kihelk. 2 p.; Võnnus. — 10. Rõõ mõisas; Wõlts, Rõuse kihelk.; Walgjärwe wallas, Põlajärwe mõisas, Rõse kõrtsi juures; Põltsamaa alewis (reedel enne 15. märtsi).

fit). — 12. Hellamaal, endise teemaja juures; Ardu külas, Triigi wallas; Amblas; Wõrus. — 13. Riidaja mõisas. — 14. Rodi-järwel, Rambja l.; Sihi kõrtsi j., Waimastweres, Laiuse l., Mustjala wallamaja j.; Kõsukonna mõisas, Pillistwere kihelt.; Mõisa-küla alewis. — 15. Raplas. — 16. Rannus, Kulli kõrtsi juures; Wana-Laitsna wallas, Jiruli laal. — 18. Rastnal, Tõstamaa kihelt.; Keilas; Järwa-Jaanis; Kallaste külas, Rodawere kihelt. 1 p.; Sangaste kirikukõrtsi j., Tartumaal; Mustwees 3 p. — 20. Taeweres 2 p.; Wäike-Milas 2 p.; Märjamaal; Jüri kiriku j., Rae wallas; Aurejaares. — 23. Leisi alewis; Warnjas, Peipsi järwe ääres; Wastnarwas. — 24. Laetweres, Simuna kihelt., 2 p.; Morra mõisas, Laiuse wallas. — 25. Woldi m. kõrtsi juures, Alsi l.; — 26. Kõrgula w., Sulbi alewis; Wahastus, Türi kih.; Wana-Pranglis, Rambja l. — 28. Walgutas, Rannu kih.; Rel-lamäe kõrtsi j., Saaremaal, 2 p.; Kasepere poe j., Aloostri w.; Paides; Walgas 2 p.

2. Taeweres 2 p.

23. Walgas.

Lihawõtte nädala neljapäewal Tartus.

Aprill.

1. Juurus; Pindi wallas, Leewi mõisas. — 2. Majõel, Wi-rumaal; Antsla alewis; Põlgaste w., Pustkarus. — 8. Kopata mõisas, Pärnama w. Saaremaal; Waiwara m. 2 p.; 19. Wiitnal, Palmises, Kadrina kih. 2 p. — 9. Udernas, Elwa jaama j. — 10. Hellamaal, Sooniste wallas; Petheris esmasp. peale palmi-puude püha. — 11. Pufas. — 12. Wõrus; Wastfelliina walla-maja j.; — 14. Sadukülas, Piskurme kõrtsi juures; Nina külas, Rodawere l. — 15. Tapa alewis. — 18. Tarwastus, Mustla alewis; Liwa poe juures, Rahukülas, Kogula wallas. — 19. Rilingi-Nõmmes; Wahu külas, Koeru l.; Rogosi w., Quutsniku mõisas; Aurejaares. — 20. Mlawere mõisas, Mlawere wallas; Pihula; Wiljandis; Tartus. — 21. Põltsjamaal (reebel enne Jüripäewa); Wäike-Maarjas. — 23. Wajula kõrtsi juures, Tartu lähedal. — 24. Petheris. — 25. Kõiguste kõrtsi j., Saaremaal 2 p.; Peri w., Partsi laal; Ilooru w., Roosikus; Rastre-Wõnnu Suitfu kõrtsi juures. — 27. Saaremõisas, Maarja-Magdaleena l. — 28. Suure-Jaani alewis; Rakwere linnas 2 p.; Arüüdneris, Rambja l.; Waiatus, Ahja-Kärjal. — 29. Liival, Kolga wallas; Stolbowo külas, Panikowiishi wallas; Walgas 2 p. — 30. Haanja mõisas, Wõrumaal; Wastje-Nõos, Nõo l., Meeri wallas 2 p.

14. Summulü „Soe“ kõrtfi j.
20. Mlawere mõisas.

Mai.

1. Nissis, Riisipere w.; Kergu alewis, Jakobi kihelkonnas; Wana-Laitsnas, Kornetis. — 2. Mlamustes, Krootuse w.; Tõrwa alewis; Haapsalus 4 p. — 3. Kuresaare linnas; Selle Hiiekõnnus; Nuustaku alewis 1 p.; Sooblas, Anija wallas; Kaareperal. — 4. Pärnus 2 p.; Kawastu-Koosal. — 5. Haapsalus. — 6. Järwakandis. — 7. Lohusoo; Peri wallas, Põlwa laal. — 9. Seade-meestel. — 10. Kuwajõel, Harjumaal. — 12. Patastel, Kaiaweres, Maarja-Magdaleena k., 2 p.; Wõrus. — 14. Kähri wallas, Karilati kõrtfi j. — 15. Hõlstre wallamaja juures; Kuresaares. — 16. Paides. — 18. Sangaste kirikukõrtfi j. — 19. Meeksi wallas, Mehikoorma külas. — 20. Saiba poe juures, Kirna-Kohatu wallas. — 22. Rõpina wallas, Wõõbsu alewis. — 23. Mõtjaküla tarjamaal, Põrsama wallas; Walgas. — 26. Põrseris, (taewaminem. pühäl).

12. Antsla alwis.

Juuni.

5. Wiljandis 2 p. — 12. Mustwees 3 p. — 14. Wastse Ruustes, Wõnnu k. — 15. Mõrsjamaal. — 16. Tapa alewis. — 20. Järwa-Jaanis. — 21. Wõrus. — 23. Mustwee alewis 1 p. — 24. Põrseris (Jaanipõewal). — 26. Ristil, Piirsalus; Wiljandis 2 p. — 27. Põltsamaa alewis. — 28. Ratweres 2 p. — 29. Tahkurannas, endise Wõiste kõrtfi juures.

Juuli.

1. Haapsalus; Wana-Kariste Kõwardil; Walgas 2 p. — 3. Palmis Wiitna kõrtfi juures, Kadrina k. 2 p.; Paides. — 4. Tartus. — 7. Põrseris. — 8. Taagepera wallam. j. — 10. Tarwastu Mustla alewis. — 14. Leisi alewis riiete laal 7 p. — 15. Karilati mõisas. — 20. Pärnus 2 p. — 23. j. — 5. aug. Kuresaares riiete laal.

Augusti.

2.—22. Pärnus aastalaal. — 10. Kuresaares. — 12. W. Wõidu wallas. — 15. Lühalaanes. — 16. Wana-Laitsnas Zikuli kõrtfi juures. — 18. Loodi kõrtfi juures. — 23. Walgas. — 25. Wõrus. — 26. Mõisaküla alewis; Kaarli mõisas; Paides. — 28. Hõlstre wallamaja j. — 30. Ratweres 2 p. — 31. Helme mõisas; Häädemeestel. — 28. Põrseris.

September.

1. Nina külas. — 2. Taewere wallas. — 3. Selis, Tõs-
tamaa kihelk. — 5. Wiljandis 2 p. — 6. Wastsemõisa kõrtsi j. —
8. Peningi wallamaja j.; Olustwere waksali j. — 9. Puiatu mõi-
sas. — 10. Kilingi-Nõmme alewis; Kärstna mõisas; Hellamaal,
end. teemaja juures, Saaremaal. — 11. Lelle Hiiekõnnu kõrtsi j.
12. Wana-Suislepa wallas; Mehikoorma külas, Meetsi w.; 12. Kõse
wallas, Kriuscha külas. — 13. Kolga-Taani kirikumõisas; Jisaku
mõisas 2 p. — 14. Kuresaares; Wiitina wallamaja juures; Oisus,
Türi l. — 15. Abjas, Halliste kihelk.; Jõgewa alewis; Lammis-
tes, Pärnu m. — 17. Uduweres, Pärnu-Jakobi kihelk.; Rõpina
mõisas 2 p.; Uusnas. — 18. Sindi alewis; Sangaste kirikukõrtsi
j.; Mawere mõisas, Mawere wallas; Puhjas. — 19. Kergu ale-
wis, Jakobi kihelk.; Kalli küla karjamaal, Kogula wallas. — 20.
Kiwi-Wigalas; Pindi wallas, Leewi mõisas. — 21. Wõlupe
kõrtsi j., Pärjama w.; Rõuge kiriku juures, Rõuge wallas; Wahas-
tus, Türi kihelk. — 22. Rastnas, Tõstamaa kihelk. — 23. Tar-
tus 2 p.; Holbre mõisas, Helme l.; Sürgewater mõisas; Järwa-
landis, Rapla l.; Paides. — 24. Wõrus. — 25. Wallas, Lääne
maal; Antsla alewis. — 26.—28. Tallinnas. — 26. Põraweres,
Jakobi kihelk.; Haapsalus 2 p. — 27. Põlwas. — 28. Põltsa-
maal; Tori alewis; Kuresaare linnas. — 29. Walgas 2 p.; Keh-
lastes, Mihkli l.; Umbas; Kirepis, Rõngu l.; Pesseris (Mihkli-
pääwal. — 30. Haanja mõisas, Wõrumaal; Walgas.

7. Summul „Soe“ kõrtsi juures.

Oktoober.

1. Audrus; Mehimäe wäljal, Lewala külas. Uuemõisa wal-
las, 2 p.; Liwal, Kolga wallas; Rastnal, Wõnnu kihelk., 2 p. —
3. Wana-Wändras; Laanemetsa w. „Suure“ kõrtsi j.; Loosi w.,
Lindora; Tinsol, Keenis; Kawastu-Koosal. — 3. Tõrwas 2 p.
— 4. Taalis, Tori l.; Rõuge w., Sanna kõrtsi j.; Palmes, Wiit-
nas, Kadrina l., 2 p.; Kuuwajõel; Wastse-Nõos 2 p. — 5. Tsooru
w. Koosikul; Lihulas. — 6. Tapa alewis; Jõhwi alewis 2 p.;
Patastel, Kaiaweres, Maarja-Magdaleena l. — 7. Hageris, Ko-
hila wallas; Wiljandis 2 p. — 8. Mustjala mõisa j. 2 p.; Kon-
nul, Kärdes, Laiuse l.; Arulas, Otepää l.; Pufas, Sangaste l. 2
p. — 10. Heltermaal, Hiiumaal; Imaweres, Päia kõrtsi j. — 11.
Kilingi-Nõmme alewis; Walgas 2 p. — 12. Pärnus 2 p.; Leisi
alewis, Saaremaal; Illusal, Kuremäel 2 p.; Keilas; Tartus 2 p.;

Wastellina wallamaja juures. — 13. Auristal, Uidu kõrtsi j.; Rafwe.e linnas 3 p.; Wõrus. — 15. Raplas; Koluweres; Kulil, Rannu t. — 16. Muhu saare magasiida juures. — 17. Nuustaku alewis 1 p. — 18. Wäike-Maarjas 1 p.; Lohusoos 1 p.; Rāpinas, Wõõbsu alewis; Kuresaare linnas; Suure-Jaani alewis. — 19. Tarwastus, Mustla alewis; Rogosi wallas, Luutsnifu mõisas; Põlgaste w. Pustarus; Jõeletmes; Wastse-Kuuste wallas, Lootwina kõrtsi juures; Ahja Kärjal 2 p. — 20. Arootuse w., Tille kõrtsi j.; Wahu külas, Koeru t. — 21. Saapsalus; Hummul, Soe kõrtsi j.; Loosi wallas, Holstal; Suitu kõrtsi j., Wõnnu t. — 22. Sulbi alewis, Kārgulas. — 23. Kōo mõisas; Tõrwas; Moisekatsis; Wasula kõrtsi juures, Tartu lähedal; Kasepere kõrtsi juures, Aloostri w. — 24. Arootuse mõisas; Vaatres, Sangaste t. — 25. Sooniste wallas, Ellamaal. — 27. Laetweres, Simuna t., 2 p.; Saaremõisas, Maarja-Magdalena t. — 28. Järwa-Jaanis; Pitsnurme külas, Kusti t.; Kriidneri w., Westi mõisas, Pusu kõrtsi juures; Taageperas. — 29. Stolbowo külas, Panikowitshi wallas; Waiatu mõisas. — 31. Mõnistes; Sindis; Taeweres. 14. Petheris.

November.

1. Kulinal, Wiru-Jakobi t. 2 p.; Mätjaküla karjamaal, Pärnama w., Saaremaal. — 2. Kõusa mõisas, Wändras; Morra mõisas. — 4. Nissis, Riispere w. — 5. Wissi kõrtsi j., Rambja kihelkonnas; Antsla alewis; — 6. Kasinurmes; Kõuge Alla kõrtsi juures; Walgas 2 p. — 9. Elwas. — 10. Suure-Lähtus, Nahina t.; Jõgewal, Laiuse t. — 11. Wõrus; Wiljandis 2 p. — 12. Kuresaare linnas; Ardu külas, Triigi w.; Kähri wallas, Karilatti kõrtsi juures. — 14. Kārus, Lauri jaama j.; Wana-Laitsnas, Kornei kõrtsi juures. — 14. Tartus 2 p. — 20. Haibas, Airna-Kohatu wallas; Ristil, Piirsalu w. — 22. Patis, Saarde t. — 23. Paides; Mustwee alewis 3 p. — 25. Kaasitus. — 26. Walgjärwe w., Pitsjärwe mõisas, end. Ritse kõrtsi juures. — 28. Boltwetis, Hallikufiwil; Põltsamaa alewis; Keilas — 29. Korjakowo mõisas, Panikowitshi w.; Wõrus. — 30. Wigalas.

Detsember.

1. Tapa alewis. — 2. Juurus. — 3. Walgas 2 p.; Maajõel, Wirumaal. — 5. Amblas; Lelle Hiinõnnus (esmasp. pärast teist Kristuse tulemise püha). — 7. Kallaste külas. — 8. Rafwere linnas 2 p.; Wiljandis 2 p. — 9. Põltsamaal (reedel enne

15. detsembril). — 10. Jüri kiriku j., Rae w.; Mustwees 1 p.
 — 12. Wana-Wändra alewis; Järwa-Jaanis. — 14. Pärnus 2
 p.; Nina külas, Peipsiäärjes wallas; Wastnarwas; Antsla alewis.
 15. Wõrus; Kohilas. — 18. Järwa-Jaanis; Pööraweres, Jakob
 i.; Paides. — 19. Jõhwi alewis 2 p. — 20. Märjamaal; Wõõb-
 sus. — 23. Arüüdneris, Pusu kõrtsi juures, Rambja l. — 28.
 Warnjas, Peipsi ääres; Walgas. — 29. Wastnarwas. — 31.
 Moisjetatši w., Kauksi kõrtsi j.

Laste armsamad raamatud on:

P. Rätsep'a

Emakeele Elawad healed.

1. jagu.

Õeõpetaja. Mabit.

2. jagu.

Lugemise ja kirjutamise õpetus.

Mõlemad raamatud on kõwas köites, heal walgel pabe-
 ril, hulga piltidega.

Mesinikkubel on kasulik ja õpetlik tunda raamatut:

**Mesilaste mädapoja haigus ja
 selle arstimine.**

W. Lobanowi auhinnaga kroonitud kirjutöö. Tõlki-
 nud B. Reinbock. Mt. 10.—

Tartu-Wõru Rahukogu rahukohtunikude jaostonnad.

1. jaostonna rahukohtunik asub Tartus. Tema tegewuspiirkonda kuulub I. Tartu linnapolitsei jaostond (1914. a. piirides) ja III. linnapolitsei jaostonna jagu, mis on piiratud Raatuse tänawa paarita majanumbritega kuni Fortuuna tänawa nurgani ja Fortuuna tänawalt kuni Põik tänawa nurgani.

2. jaostonna rahukohtunik — Tartus tegutses II. politseijaostonnas ja III. politseijaostonna osas, mis on piiratud Põik tänawa paaris maja numbritega, Raatuse tänawa paarita maja numbritega. Põik tänawa nurgast kuni Uue tänawa nurgani ja Uue tänawaga.

3. jaostonna rahukohtunik — Tartus. Tegewuse piirkond: III. politsei jaostond, wälja arwatud see jagu, mis esimese ja teise rahukohtuniku alla kuuluwad, s. o. kuni Raatuse tänawani ühes paaris numbrite all olewate majadega. Peale selle wallad: Anja, Rastre, Wõnnu, Mätsja, Wastse-Auuste ja Rasina.

4. jaostonna rahukohtunik — Tartus. Tegewuspiirkond järgmistes waldades: Auremaa, Laiuse, Roela, Laius-Tähtwere, Waimastwere, Härjanurme, Wara, Rudina, Laewa, Puurmanni, Saare, Saadjärwe, Sootaga, Elistwere, Tähtwere, osa Peipsiäärse walla külalist, kuni Kaiwastu walla piirideni ja Tähtwere mõisamaa peal asuw linna osa.

5. jaostonna rahukohtunik on Mustwees. Tema alla käiwad Wwinurme, Lohusuu, Wõtitwere, Kasepää, Kolora, Pala, Rannu ja Matskiwi wallad. Peale selle osa Peipsiäärseid külalisi Matskiwi walla piirideni ja Mustwee alew, ühes lamanimelise wallaga.

6. jaostonna rahukohtunik — Tartus. Wallad: Haaslawa, Kaiwastu, Rambi, Kriiudneri (endise Wana-Prangli ja Wesi waldadega), Luua, Luunja, Kopta, Wana-Auuste, Mäla ja Worbuse. Peale selle allub sellele rahukohtunikule Kopta walla maa peal asuw linna osa (endine Karlowa ja Weeriku eeslinn).

7. jaostonna rahukohtunik — Elwas. Tegewuspiirkond: Uru, Mätre, Walguta, Sellenurme, Kawiida, Airepi, Rõdijärwe, Kõnguta, Kuigatsi, Meeri, Palupera, Paidla, Pikkuse, Pühajärwe, Rannu, Rõngu, Pangoti wallad, wäljaarwatud Wana

Nõomõisa, mis allub 6. rahukoht. jaoskonnale. Siis käiwad 7. jaoskonna alla weel Uderna ja Wana-Otepää wallad.

8. jaoskonna rahukohtunik asub Wõrus. Tema tegewuspiirkonda käiwad järgmised wallad: Aleksandri, Walgjärwe, Weriora, Wõru, Kähri, Kahtwa, Kioma, Kooraste, Krootuse, Meeksi, Moisekatsi, Wastse-Otepää (Tartu maakonnas), Põlgaste, Peri, Röpina, Roiola, Timo, Toolamaa ja Erastwere.

9. jaoskonna rahukohtunik asub Wõrus ja tegutses järgmistes waldades: Wana- ja Wastse-Antsla, Sõmmerpalu, Waabina, Kärkula, Arabi, Pinnamäe, Nurji, Rõuge, Wana-Roosa, Urwaste, Tsooru, Rogosi, Wiitina, Saru ja Uue-Roosa.

10. jaoskonna rahukohtunik — Wõrus. Tema alla käib Wõru linn ja järgmised wallad: Pindi, Haanja, Kaaritsa, Laswa, Misso, Wastseliina ja Loosi.

Petseri esimene jaoskond. Selle jaoskonna rahukohtunik asub Petseris ja tema tegewuspiirkonda käiwad Irboska ja Panikowitschi wallad.

Walga esimene jaoskond, rahukohtunik asub Walgas. Temale allub Walga linn ja waldadest: Walga (Paju), Kaagjärwe, Karula, Laanemetsa ja Tahewa.

Walga teise jaoskonna rahukohtuniku asukoht on Walgas. Tema alla käiwad Sooru, Hõlstre (Hoomeli), Leebitu Hummuli, Lõwe, Koorküla, Jõgeweste, Taagepera, Helme, Pättküla, Kuigatsi, Laatre, Sangaste, Tõlliste ja Keeni wallad. Peale selle Tõrwa alev ja raudteeliin Walgast Tapa poole.

Kodus ja koolis aitab õppijat edasi

S. Songi

Saksa-Gesti keele sõnaraamat

uemas kirjawiisis, tarwiliste grammatikaliste seletuste ja juhatusega. Hind Mk. 40.—

Jahikalender.

Walge ehk tühi ruum tähendab: lubatud aeg jahil käia. ■ keelatud aeg, looma hoiu- ja kaitsaeg. (R. Teat., 26. 7. 1920 a., nr. 101|102).

Loomade nimed	Jaauar	Weebuar	Märts	Aprill	Mai	Juuni	Juuli	August	September	Oktoober	November	Detsember
Emapõder, emahirw (mets-kits) ja nende wälikad	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Hapõder.	13	■	■	■	■	■	■	28				
Metslikk [isahirw] . . .	■	■	■	■	■	13					13	■
Hamõtus ja isatader . .					28	■	28					
Waldsnepid						13	28					
Haned ja luiged , . . .					13	■	12					
Hapardid						13	12					
Emapardid, topellnepid, mudasnepid ja teised üle-mal tähendamata sne-pid ja weelinnud . . .			13	■	■	■	12					
Põldpüüd	■	■	■	■	■	■	28					13
Jänesed ja fasaanid. . .		13	■	■	■	■	■	13				
Ematader, emamõtused, laa-nepüüd ja sookanad. .			13	■	■	■	28					
Kõik teised eespool nime-tamata jahiloomad . .			13	■	■	■	12					
Rööwlinde ja -loome wõib kogu aasta tappa.												

Sõjategijad.

Terwe A. wald oli homsete B. metsa raudtee jaama puid wedama käsutatud. Naabri talus, Ma- ja Mäe-Wahtral lepitati nõnda kokku, et nad üle kahe kolm hobust saadawad. Nendega loodeti päewa jooksul määratud kaks sülda wäljawedada. Kuna wanematel inimestel lübe heinatöö käsil, siis määrati hobustemeesteks wana 60-aastane Märdi-onu, kes popsnikuna Ma-Wahtral elas ja kummagilt talult karjapoissid Peeter ja Willem temale abisteks. Mõlemad karjapoissid ei olnud weel elu ilmas raudteed näinud, nüüd tahtsiwad nad seda imelooma käega katsuda.

Rõidu tulekuga rakendati ruunad wanrite ette ja sõideti B. poole teele, ning kella 10 paiku jõuti esimeste koormatega raudtee jaama.

Esimene asi oli Peetril ja Willemil raudteed kaema minna.

Eriti seisutati roobastest teatawas lauguses, ning silmati neid raudtee jooni autundwa imestusega, siis sammuti ettewaatlikult wähehaawal ifka ligemale, jalgu koguni raudtee pakkudele panda usaldades. Et keegi wanem inimene neid tähele ei pannud, sirutas Willem nagu pool wargi läe wälja, teda roopa peale panes, kuid samal pilgul tähtu jälle tagasi tõmmates.

— Mäe, mäe! sõistas Mähkel, teise waadet eemale juhtides.

Ühtides ja suitsujuga korstnast wälja puhkudes ilmus rong mäetäanaku tagast nähtawale tulles jaama poole.

Mõlemad wahtsiwad imestades lignewat rongi.

— Taasperi tuleb! — sõistas Willem.

— Nigu wäht ronib taasperi! — ütles Mähkel.

— Poisi! Kos tii wamblasõ olet, et hobõste perra lae õi?

Kas teid siia raudtiid wahtma, wai puid widämä saadeti? Odot, küll ma õdagu peremehele ütle, poisi mugu lööwä huuslari! Willem, mis sa wahit, aja hobene siia riida manu, saami innembä jäll mõisa ja aitsahe är' kodu minemä, puulpääne päiw! — See oli wana Märdi hääl, ja poistel ei jäänud muud, kui sõna kuulda.

Järgmise wooriga jõuti kell 4 jaama. Puud laoti koormast riita, puu wastuwõtja andis tähe, et määratud arw puid wastu wõetud. Hobustele pandi heinad ette, neid oli tarwis wähe puhata lasta, sest koormad olid küllalt rängad ja tee wiimane osa liiwane, nõnda et rattad rummuni käisid.

— Minge wahtle nüüd raudtiid niiwõrt, kui süda tuts! — ütles wana Märt poistele. — Ma istun siia willu piipu palama

pandma, las hobestel inne minekit weidufene hinge haarda. Rodu minnen wõimi neid järwe weeren juuta! —

Suurem osa puuwebajaid olid juba ära sõitnud, teised kihutasid teed mööda linna poole, et tolm keerles. Mõned hiljaks jäänud liitufiwad siiski puutoormaga veel wassali poole.

Mihkel ja Willem waatlesid raudteed, usaldasid isegi jaama hoone ees olewast suurest weendust teedetud wett jänu kustusufeks maitseba, mis nende meelest liig maitseta ja lääge oli. Jaama esisel olewa pumba wesi oli hästi maitsewam, külm ja karastaw. Mõtetes sammufid poisid puuplatstile hobuste juure. Sää! läis hästiselt ja ootamata kuskil ligidal wali lõmakas, millele järgnes teine, kolmas, neljas. Poiste kehast läis tõrkatus läbi. Mis see oli? Rõmatad oliwad langed ja Peeter arwas paugu ajal maad jalgade all põruwat. Kõsiwalt waatasiwad poisid teineteise otsa. Korraga — uued lõmatad. Willem waatas ligema metsatuka poole ja näitas käega Peetrile. Jälle kostawad uued paugud, ning paukude järele tertib üle puude latwade midagi suitsu sarnast, mis õhus laiali lagunebed pikkamisi laob. Poisid on ärewil.

Paugud on ta wana Märdi jalule ajanud. Nohisedes toimetab ta hobuste juures, neid sõiduwalmis seadides ja poistele nagu sõnata ehmatades märki andes, et aega wiita ei maffa. Sõnalausumata asuti wantrile ja Märdile järele, kes tuhatnelja linna poole ja sealt peatamata edast koju poole kihutab.

Mitmed wastutulejad päriwad imestabes, kas wanamehel poistega sajasõit ees olnud, wõi nad ehk wargaid tagaajamas on?...

Rodus imestati ja nuriseti ühtlasi, et hobustega toduteel nõnda hoolimatalt aetud, sest waesed loomad olid üleni märjad.

— Hää, et esi wiil terwe nahaga ärr pääsime! — pomises wana Märt.

— Mis tuu tähendas, kas mõni õnnetus johtu wõi? — päris peremees.

— Õnnetus, — osatas Märt. — Sõda taplõp! Ei mina inämp liina poole uma jalg wii, kas ta wai palagu! —

— Mis narri juttu ja ajat? Ronnes sõda sõs õige um?

— Ronnes um? Kõsi poistelt, egas ma ütsinda sää! es olõ. Pittre ja tõiste Willem kuuli ja ta näiwa!

— Õige jah! — ruttas nüüd Peeter tõendama. — Pangu mugu kääwe inne, üts tõõsest üks kõwemba. Kuuli es satati meist wäega kaugõlõ. Tolm ja suits mugu karel üles!

Terwe majapere oli lõtku kogunud ja sattus kirjeldamata ärewusesse.

— Isfänd Jumal — hädalbas perenaine, — waiwalt naasmine sõast toibuma ja joba jälki taplõwa! Ei tija, kes miita nüüd hamba um kofku lõõnu? —

— Kes sis mu, ku lätlane. Timä waimlane tahtwat jo terwet Mulgimaad hindäle! — tõendas peremees.

Barajasti sõitis Tagatüla peremees puude wedamiselt koju, peatas wärawa juures hobuse ja astus õue kaewule jänu kustutama.

— Noh, tere kah, mis nõu sis siinpool nii peetas, et kõit rahwas koos um? — päris tuleja.

— Sa tullid perast poole nii meestest liinast, kuis tu sõaga sõs õigeste um? — päris peremees,

— Näe, nii poiji wana Märdiga tõendawa, et watsali lählon ju suurükü mürijewat?!

— Mis tii, tsura, tühja lorri aat! — wastas küstlaw. — Muu olõ es suurükü paugu. Diina handali nalatafi kannustifun. Ma es käwwe man kaeman. Pandwa hõõrikü aja, nigu küün-lajupi kannu alla hauda, matwa mullaga kinni. Walgõle nõõ-riotsale pistwa tituga tulõ otša ja esi mant kaugembale plagama, et konda wälkwa. Tükütese aja perast käup prautšahus ja kand lindas üles taiwa poole, liiwa ja pilpeid ütten pillen! Wõi neil ullel olõwat sõda! — naeris Tagatüla peremees.

Rogu talupere peas is nagu rõhuwa koorma alt.

— Näe nüüd waaplasti rumalaib, — naeris perenaine, käsi ettepoole kerfinud kõhu peale risti pannes, — wai mugu tõstase, et sõda taplõwat! —

Sõjategijad wahiwad jalge ette murule ja waitiwad. Wana Marti kuulbus enesele sosistama: — palagu ta mu perast wai maani maha, mina umma jalga sinna inämb ei wi! —

A. Daniel.

Kõikus.

Katke teosest „Kõikuse piir“.

... Waata ka sina, mu wend, mu õde, mu waenlane, kuis das kumab ja wabiseb sinu kohal walgus. Silmitse ka sina, kuis taewas sinab ja õõtaewas tähist kiirgab. Kuula, mu sõber, kuis das kumiseb läbi õhu ja looduse elu müdin. See on kõikuse walgus. See on kõikuse sina sinu kohal. Kõikuse müdin on see.

Waata, kuis elu õõsel mere kaldal kuulab. Wetewäli lõõsuh, wetekohin õõsuh, wetelaul toob elu hinge sülle troostijädet. See on kõitsue troost.

Elu saadab mere kaldalt oma pilgu tumenewate metsi, nurmi ja niite poole luusima. Aga see luusiw pill on ka kõitsue pill.

Tähti aja pärast tõmbab elu sügawalt hinge ja tema silmad pöörduwad üles kõitsue okeani poole, kus tähed hiilgawad, mis peegelduwad mere hällis. Tähti sära on waitne, meelitaw, rahustaw ja waimustaw. Kõitsue okeanist rändab ussina läbi unistaw, lootust suurendaw, müstilik, maheda helgiga linnutee ja libiseb horisondi taha õõ nõidumusse. Õõ nõidumus peegeldab kõitsue nõidumust, pimedus näitab kõitsue waimu: mida pillajem pimedus, seda suurepäralisem kõitsus.

Waadeldes kiirgawat koidutähte ja kumawat taewast ühes linnuteega, kuulates metsa tumedat müha ühes lindude helinaga, heites pilgu üle õitsewa aasa ja halsendawa nurme, silmitsedes tahetalgset maailma suurteel ning tundes tema kohal saatust hõljuwat, asub ajusse kõitsue mõiste ja tungib südamesse igawiku tunne. Kõitsue mõiste ja igawiku tunne wähendab su mina, teeb sind igawiku ees jõuetuks ja su mõte piilub tungida läbi udu, läbi mõõtmatusse. Ometi ei tungi ja mõõtmatuselt läbi, waid uidad nuktalt, rusuwa igatsusega kõitsue radadel ja troosti toob su südamele ainult see, et ka sina oled üks lüli piirita, mõõtmata kõitsusest.

Igawiku mõte on kõitsue näol lehwimas. Inimese waim tahab tabada kõitsue mõtet ja aeleb elu padrikus. Elu padrikus põrkab ta tiigritega kofku ja sellega mitmeneb waimu siht: otsides igawiku mõtet, hakkab inimene mõnikord tiigri mõtet otsima.

Kui hinges kohiseb saatuse õõ, kui loodust waldab kõitsue õõ, kui maapinnal hõljub igawiku hämarus, siis wirwendawad kõitsuses koidutähed. Hinge õõ on hinge koidutäht, looduse õõ on murdja lootustäht ja maapinna hämarus on ehatähe mälestus. Ehatähe mälestus koidab südames ja südame koit on kõitsue koit. Kõitsue koit helgib geeniuise ajus ja geeniuise südameuiskumine on kõitsue hümnus.

Kui wabiseb tuule käes õitsew tooming, kui lillese maru ajal maani kumardab, kui tuksuh elutormi käes süda, siis tuksuh ja wabiseb kõitsus.

Kui tume müdin läbi metsa rassutab ja ägab linde trillin, silin, siis suwi lustilikult õilmitseb. Kas sa kuuled, kuis täsed tahisewad, männad mühawad? Eks ole see kõitsue mühin?

Rahutu lõunatuul käib üle põldude, läbi metsa, läbi südame. Kõituse tuul on see. Tuulekohin uimastab hinge, värskendab waimu ja kurbub aatetangast. See kõitus uinutab hinge, värskendab waimu ja kurbub aatetangast.

Mets kewadetuule käes! Kas ja weel mäletad sügis-öö nustrust? Sügisöö on kõituse nustrus.

Lootuse hõlmas wirwendab kewade kuma, kuid kewadel on pilwed segased, salalikud. Segane ja salalik on ka kõitus.

Ma tunnen kewadet ta tuulest, ma tunnen kewadet männiku mühinast. Tunnen wahet, kui kahiseb kaasid lehestuul ja sügisootel. Alga kõik kohin ja kahin on kõituse kohin.

Oh kewade! Kui ja mädand, koltund lehti weeretab metsa all, siin tunnen su waimu. Koltumine ja mädanemine on ka kõituse waim.

Kui sinistaswalge järwepind waimustawalt wikerkaari waatab, siis waatleb kõitus. Kui kased kewadel esimese haljuse omawad, siis haljendab kõitus. Kui meri tormitseb tuulisel sügisel, siis tormab kõitus. Kui pääsuke niidu kohal lendleb ja aelewad pilgu ees silma wastupeegelduse rõngab taewa all, siis lendleb kõitus ja aeleb kõituse pilt.

Kui leha pannakse hauda, siis on kõituse ainuolu mõte täiusele jõudnud, siis on see kõituse haud. Kui aade oma käed hauast väljasirutab, siis on see kõituse aade.

Mõte, mis waatleb inimest ja elu, mis tungib läbi südame ja maailma, on kõituse mõte. Paul, mis südames heliseb, on kõituse laul. Waim, mis elus närtseb ja hauas õitseb, on kõituse waim. Walgus, mis suweööl nutab, on kõituse walgus.

G. Räppö.

Korjake arstirohu taimi enesele tuluks, teistele abiks!

Järjest kaswaw arstirohtude puudus sunnib meid tähelepanemist juhtima meie kodumaa taimeriigi külluse peale.

Arstirohutaimede korjamine võiks olla heaks sissetuleku allikaks nii töövõimetutele kui ka lastele täiskaswanute juhatusel.

Meie kodumaal metsikut kaswawad taimed, mille jagusid kuiwatatult ostetakse apteekides, on näituseks:

Kadaka marjad, ladinakeelne taime nimetus *Juniperus communis*. Küpsed, mustjinitad marjad korjatakse hilja sügisel. Dina laotatakse põõsa alla ja lüüakse witsaga marjad maha.

Kalmuse juured, *Acorus calamos*. Sootaim. Jäme roniw juurikas puhastatakse peenikestest juurtest ja warrejäätistest. Korjamise aeg on kewadel ehk hilja sügisel.

Kõõmned, *Carum carvi*. Walminewad seemned korjatakse ühes lõigatud wartega, köidetakse kimpu ja kuiwatatakse. Pääle selle raputatakse seemned warte küljest ära ja tuulatakse puhtaks. Kõõmne kaswamine kerge sawi maa peal tasub ennast mitmekordsest ära. Külitakse augusti kuul. Annab saaki teisel juwel.

Kuuse kasud, *Pinus silvestris*. Kuuse küljeotsjadest nopitakse kewadel helepruunid kasud ära, siis kui nad weel $\frac{3}{4}$ tolli pikkused on.

Mustika marjad, *Vaccinium myrtillus*. Balmid, kuiwa ilmaga korjatud marjad saawad esitets mõne päewa päikese käes ja siis sooja ahju peal kuiwatatud.

Paiselehed, *Tussilago farfara*. Korwõielised, mille õie warred warasel kewadel, enne lehtede ilumumist, nähtawale tulewad. Taimel on üksainus helekollane õis. Korjatakse ainult lehed.

Balderjaani juured, *Valeriana officinalis*. Mitmeaastane taim, kaswab niiskel heinamaal. Juurikas korjatakse kewadel ehk sügisel, pestakse puhtaks ja kuiwatatakse.

Balderjaani kaswatamine tasub ennast rikkalikult ära, sest et kultiveeritud juurikad jämedamad on ja nendest paremat hinda maksetakse.

Kes arstirohutaimi korjama hakkab, peab neid täiesti tundma ja kindel olema, et korjatawad taime seltsid suuremal arwul leida on. Wähe leiduwaid taimi korjata ei tasu ennast ära, peale tungalterade korjamise, mis mõnelegi noorele korjajale sissetuleku allikaks wõiks olla. Iga taimeselts kuiwatatakse ja hoitakse eraldi. Korjatakse ainult kuiwa ilmaga, niiske ehk wihmase ilmaga korjatud materjaal läheb kuiwatamise juures mustaks ja kõlbmataks. Kohe peale korjamist ja enne kuiwatamist puhastatakse taime osad ära. Taimed, lehed ja õied korjatakse, kui nad täiesti wõrsunud on, kohe peale õitseaja algust; juuri ei tohi mitte wigastada, et järeltkasw ei saaks rifutud. Juured korjatakse kewadel enne lehtede wäljatulekut ehk sügisel, kui lehed kolletawad. Koorte korjamise aeg on kewadel enne lehteminekut. Kuiwatamist toimetatakse tolmuta warju all, kus tuuletõmbus on.

Põllutöö Ministeeriumi poolt on registreeritud

S. Songi seemnekauplus,

kus ainult head, proovitud, kindlasti idanewat loomatoibu juurikate, ai- ja teeduwilja seemet müügilte lastakse.

Seemnetemüük algab weebruari kuus, kapsta seemnetega; nendele järgnewad kodu- ja wäljamaa paremate seemnekaaswatuste loomatoibu peetide, porgandite, naeriste (Turnips) jne. seemned, mida vähemal määral ka postiga, suuremal määral, raudtee kaudu kätte saadetakse.

Lühike tellimiste aadress: S. Songi, Wõrus.

Anuu aasta järele oleme kaupade walitus ja ladu suuruse poolest rahuaja seisukorrale tagasi jõudnud. Nõnda võib

S. Songi kauplusest, Wõrus,

juba muusikariistu, nagu: wiilid, balalaikaid, gitarreid, mandoliine jne. ühes nende osadega: keelte, poognate, pullade, jalgadega jne. saada

Häda oli kõik sõja aeg

jalggrataste puudusel.

Nüüd võib neid uuesti

S. Songi

juures tellida ja igal ajal kohe saada jalgratta gumme, pumpe ja teisi osajid.

S. Songi

Trükikoda □ Raamatu- ja
kirjutusmaterjalikauplus

Wõrus, Jüri tän. № 14, Nageli majas.

Suur paberi ja papi ladu.

Koolide, wallawalitsuste, kohtude ja
teiste ametikohtade tarwituste ladu.

Kõige kiirem, korralikum ja odavam
trükitööde valmistamine.

Raamatuköitmise- ja pildi-
□ raamimise töököda. □

Täielikum seemne kauplus.

Kõigi Eestis ilmuwate ajalehtede ja
ajakirjade tellimiste wastuwõtmine.